

USA booklets

“ATM booklets, een uitvoerige beschrijving” (deel 2 van 4)

Januari 2010, Wim Meens
Artikel voor de Philatelist.

Gebruikte literatuur en websites:

- The United States Stamp Society, Research Paper Nr. 2 (thirteenth edition), Folded-style booklet checklist
- Scott, Specialized catalogue of US stamps and covers 2010
- Durland, Standard Plate Number Catalog 2005
- <http://booklets.pnc3.org>
- <http://inventors.about.com/od/astartinventions>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Automated_teller_machine
- http://www.averydennison.com/avy/en_us/About-Us/History
- <http://web.mit.edu/invent/iow/simjian.html>
- <http://www.oknation.net/blog/custo/2007/06>

Hoewel dit artikel gaat over postzegelboekjes moet ik dit artikel toch eerst beginnen met de uitvinding van de geldautomaat.

De eerste mechanische geldautomaat werd ontwikkeld en gebouwd door **Luther George Simjian** (* 28 januari 1905 in Turkije, uit Armeense ouders, + 23 oktober 1997). Als 15-jarige vluchtte hij vanwege de Armeense genocide uit Turkije en emigreerde naar de Verenigde Staten. Eerst naar kennissen in New Haven, Connecticut, later om zich in 1934 te vestigen in New York. Daar kwam hij voor het eerst op het idee van de “*Bankmatic Automated Teller Machine*”, een in de muur ingebouwde mechanische geldautomaat. In 1939 werd de eerste geldautomaat geïnstalleerd bij de City Bank of New York in New York.

Het werd echter geen succes omdat er geen consumentvertrouwen was en na 6 maanden werd de geldautomaat weer verwijderd. In zijn leven zou Simjian rond de 200 patenten laten vastleggen van uitvindingen die hij deed, waarvan alleen al 20 patenten t.a.v. de Automated Teller Machine (ATM). Maar commercieel succes zou hij er niet mee krijgen, zelfs niet de bekendheid als uitvinder.

Fig. 1. Luther George Simjian

De naam als uitvinder van de ATM kreeg **John Shepherd-Barron** (* 23 Juni 1925, Shillong, Assam (nu Meghalaya), India) een Schotse uitvinder. John Shepherd-Barron was de managing director van De La Rue Instruments en de eerst “electronische” ATM werd, 27 juni 1967, geïnstalleerd bij een Barclays bank in Enfield, Noord-London.

Op dat moment bestonden nog geen plastic pinpassen. Het systeem werkte met checks die waren geïmpregneerd met carbon 14, een lichte radioactieve substantie. De ATM vergeleek deze carbon 14 markering met de vier cijferige pincode die voor iedere consument uniek was.

Fig. 2. John Shepherd-Barron

Het idee van het vastleggen van een pincode op een (bank)pasje kwam van de Britse ingenieur James Goodfellow in 1965. Maar de uiteindelijk uitwerking en het gebruiken van een viercijferige code kwam ook van John Shepherd-Barron. Dit, volgens geschiedschrijving, omdat zijn vrouw Caroline slechts vier cijfers kon onthouden.

In datzelfde jaar kwam er een eerste order vanuit de Verenigde Staten en werden er zes ATM's geplaatst bij de First Pennsylvania Bank te Philadelphia.

In 1968 werd in Dallas, Texas de eerste networked ATM uitgevonden door Donald Wetzel. Hij heeft ook de patentrechten op de ATM in zijn land. Deze ATM is de geldautomaat zoals we hem tegenwoordig kennen, zowel in een muur geïntegreerd of losstaand. Een geldautomaat waar je niet alleen geld kunt pinnen, maar ook stortingen op kunt verrichten of nog uitgebreider; rekeningoverzichten kunt uitprinten, facturen kunt betalen, bioscoop-, loterij-, metro- of treinkaartjes kunt kopen. En postzegelboekjes.

Zoals in deel 1. reeds vertelt komt in 1990 het eerste met zelfklevende postzegels ATM-“sheetlets” uit. De eerste “sheetlets” zijn echter slechts, over een testperiode van 6 maanden verkrijgbaar, bij 22 ATM's van de First National Bank in Seattle.

Fig. 3. Het eerste ATM-“sheetlet” zoals het verkrijgbaar was bij de First National Bank in Seattle. De zegels zijn ongetand en zullen dit ook nog jaren in andere uitgaven blijven.

Voordat men tot verkoop overging werden eerst test-“sheetlets” gedrukt. Deze test-“sheetlets” werden onder andere gedrukt in opdracht van de USPS en de National Cash Register Company. Het bedrijf dat de ATM's had geplaatst.

Fig. 4. Het test “sheetlet” van het niet aangenomen ontwerp.

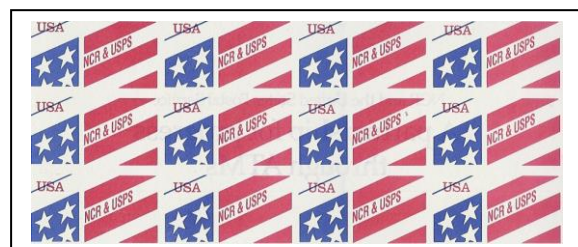

Fig. 5. Het test “sheetlet” met het aangenomen ontwerp.

Na de eerste uitgifte met een testperiode van 6 maanden volgde een tweede uitgifte van hetzelfde ATM-“sheetlet”, alleen met gewijzigd tarief. De opdruk was nu geen 25 (ct), maar de F-rate (zie ook tabel contingency stamps, deel 1) van 29 ct.

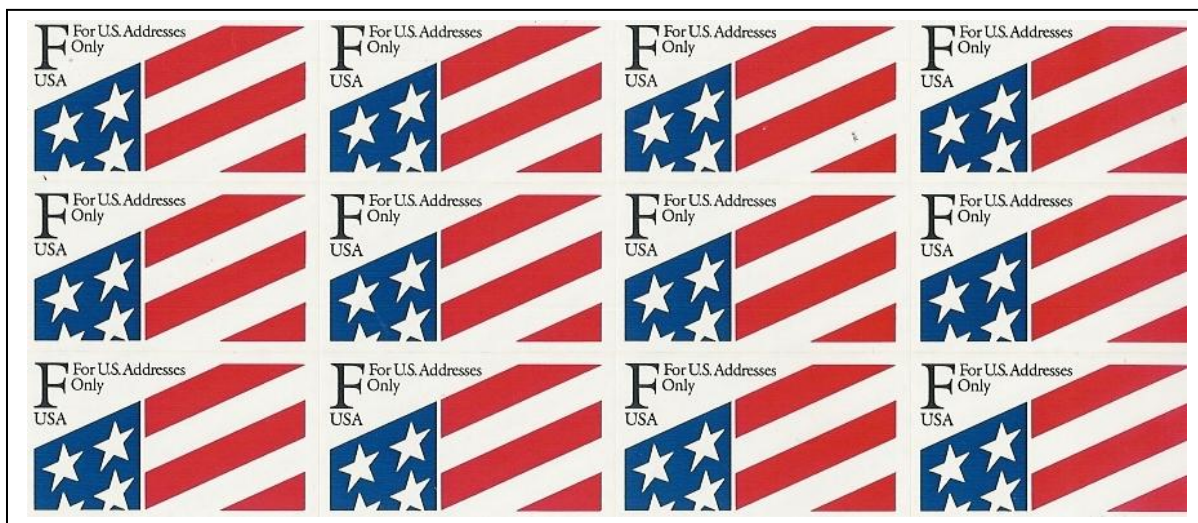

Fig. 6. Het tweede ATM-“sheetlet” met de F contingency rate.

Maar men was niet helemaal tevreden en er werden ook na de uitgifte van het tweede ATM-“sheetlet” testopdrachten aan de drukker, Avery International Corporation gevraagd. (In 1990 ging deze drukker samen met het bedrijf Dennison Manufacturing en werd de naam gewijzigd in Avery Dennison Corporation). We weten dit omdat op het test “sheetlet” op de buitenzijde het jaargetal 1991 staat en op de binnenzijde de letter V, die Avery Dennison Corp. kreeg van de USPS ter identificatie. Zie rode pijlen en opgave drukkers in deel 1.

Fig. 7. Binnenzijde test “sheetlet” 1991 Avery Dennison

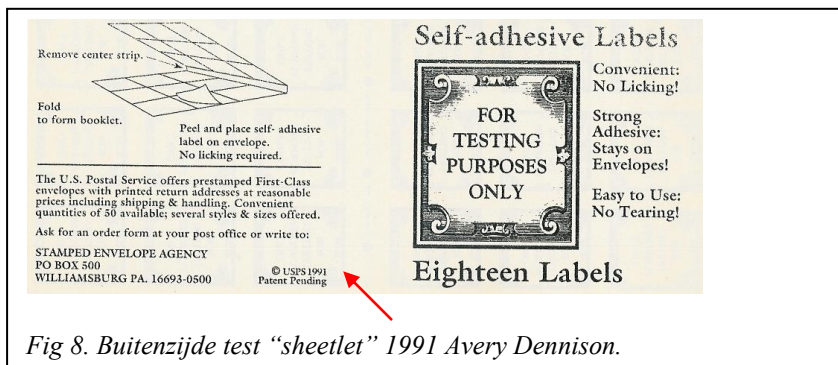
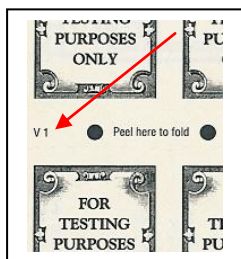

Fig 8. Buitenzijde test “sheetlet” 1991 Avery Dennison.

Voor het eerst zien we nu ook de uiteindelijke versie van het ATM-boekje met 18 zegels en de plakstrip in het midden om te verwijderen. Zodat het boekje in het midden kan worden gevouwen.

Fig. 9. Detail weergave Plaatnummer V1.

In datzelfde jaar 1991 zien we een ander ATM test “sheetlet”. Dit boekje zou uiteindelijk het voorontwerp zijn van het derde ATM “sheetlet”, het eerste ATM boekje zoals er nog velen zouden volgen. We praten van ATM-boekjes als ze ook daadwerkelijk via ATM’s beschikbaar waren en als dusdanig dan ook in de catalogi zijn opgenomen. Anders blijven het “sheetlets”, vellen. Hier kom ik op het einde van dit artikel op terug.

Fig. 10.

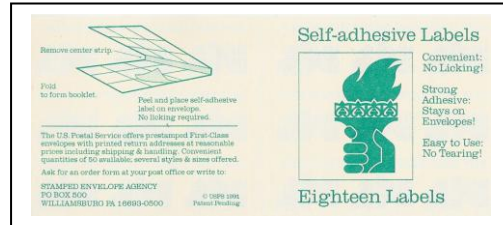

Fig. 11.

Fig. 12.

Fig. 13.

Fig. 10 en 11. Binnen- en buitenzijde test ATM-boekje (voorontwerp).

Fig. 12 en 13. Buiten- en binnenzijde definitieve uitgave ATM-boekje van 25 juni 1991, alleen verkrijgbaar bij ATM’s van de First National Bank in Seattle en voor postzegelverzamelaars bij de Philatelic Fulfillment Service Center (Philatelistisch loket).

Deze ATM’s werden gelijk in drie verschillende types uitgegeven. De beeltenis van al de drie types is hetzelfde zoals weergegeven in figuur 13. Maar er werd ook een andere achterzijde gebruikt zonder beeltenissen en met alleen tekst. Type I en II kennen alleen de tekst versie en type III kent de achterzijde zoals afgebeeld in figuur 12.

Wat is nu het verschil tussen type I en II? Type I werd voorzien van een laklaagje waardoor het papier een iets crème kleurige verschijning kreeg. Dit type was voor de verzamelaars en niet via ATM’s verkrijgbaar. Type II kreeg deze laklaag niet en waren wel via de ATM’s te “pinnen”.

Nu volgen we de diverse uitgaven door de jaren heen met eventuele bijzonderheden.

	Jaar van uitgifte	Uitgifte waarde	Benaming	Bijzonderheid
	1992	\$ 5,22	Toy train	Eerste ATM met plaatnummer. (V1111)
	1993	\$ 5,22	Snowman	Eerste ATM met twee plaatnummers (V1111 en V2222)

1995 \$ 5,76 Flag over field Voor het eerst jaargetal gedrukt op voorzijde zegel. 5 plaatnummers bekend.

1998 \$ 5,94 Uncle Sam's hat H-rate = 33 ct. Voor het eerst zijn de zegels getand. En zullen voortaan getand blijven.

2000 \$ 6,12 Flag over farm Geen waarde aanduiding. First-class aanduiding = 34 ct.

2001 \$ 6,12 Flag over farm Wel waarde aanduiding

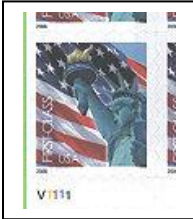
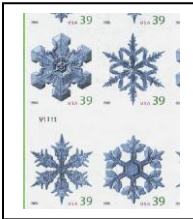

2002 \$ 6,66 US Flag First-class waarde aanduiding = 37 ct.

2003 \$ 6,66 US Flag Wel met waarde aanduiding Eén plaatnummer, V1111

2004 \$ 6,66 Holiday ordaments Voor het eerst verschillende zegelontwerpen binnen één boekje.

	2005	\$ 7,02	Statue of Liberty	First class waarde aanduiding = 39 ct
	2006	\$ 7,02	Snowflakes	Twee uitvoeringen met hetzelfde plaatnummer. Hier kom ik later op terug!
	2007	\$ 7,38	“Forever” Liberty Bell	“Forever” waarde aanduiding. = 41 ct. Eerste keer microprint op ATM zegel. Hier kom ik later op terug!
	2007	\$ 7,38	Holiday knits	10 verschillende zegels in één boekje. Als je rekening houdt met tandingverschillen.
	2008	\$ 7,56	Holiday Nutcrackers	13 verschillende zegels in één boekje
	2009	\$ 7,92	“Forever” Liberty Bell	“Forever” waarde aanduiding. = 44 ct.

23 uitgaven dus tot nog toe. Alle varianten, o.a. plaatnummers, tandingverschillen, wel of geen laklaag, andere tekst opdruk, meetellend komen we uit op 33 boekjes.

Nu wil ik nog eventjes nader ingaan op de uitgifte van 2006 Snowflakes. Er bestaan twee ATM-boekjes met hetzelfde plaatnummer, maar toch verschillen ze van mekaar. Het ene boekje is net als alle andere uitgaven die met tanding zijn uitgegeven, echter de tweede variant kent de zogenaamde “divot” tanding. Deze tandingsvariant laat een ruit (gat) tussen de vier aangrenzende zegels.

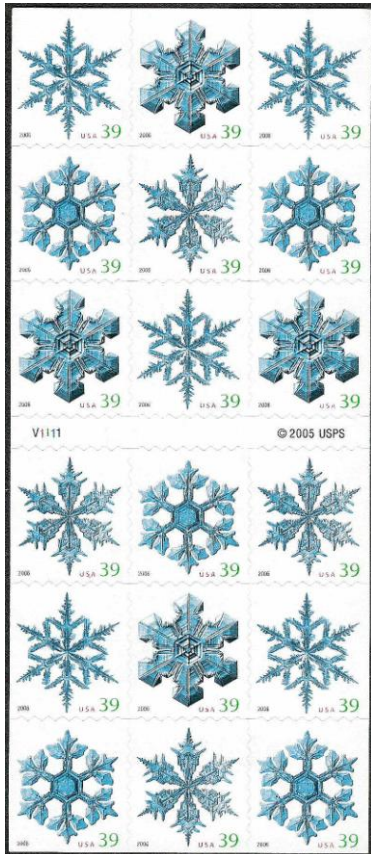

Fig. 29. Geen “divot” tanding.

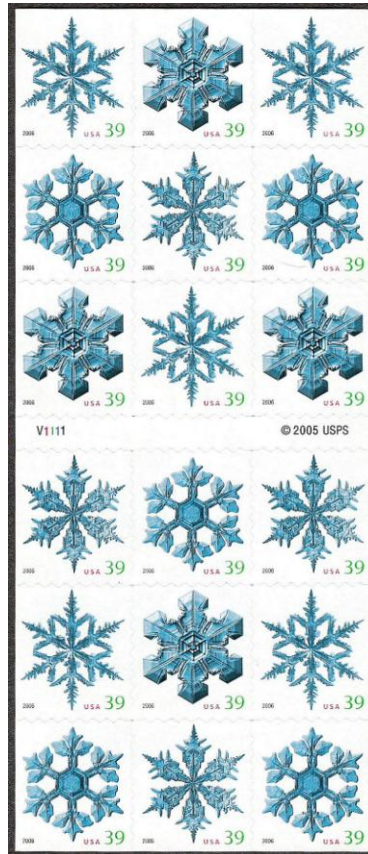

Fig. 30. Met “divot” tanding.

Fig. 31. Detail “divot” tanding.

Microprints binnen zegels is niet onbekend. Ook de Verenigde Staten hebben al vele zegels uitgegeven met microtekst gedeelten binnen een zegelbeeld. Binnen de ATM-boekjes vind je dit fenomeen voor het eerst op het “Forever” boekje. “Forever” is ook de microtekst die binnen het zegelbeeld is geplaatst. Hieronder zie je het verschil tussen de uitgifte van 2007 en 2009 van het “Forever” ATM-boekje.

Fig. 32. Uitgave 2007

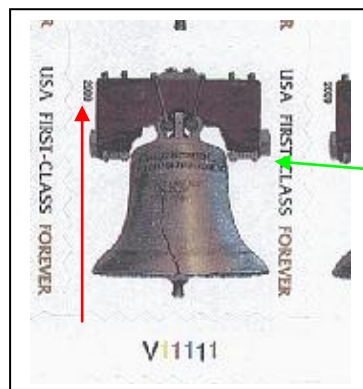

Fig. 33. Uitgave 2009.

Fig. 34. Detail microprint “Forever”.

De verschillen tussen de uitgaven van 2007 en 2009 zijn divers. Ten eerste hebben ze dezelfde microtekst (zie detail en locatie aangeven door de groene pijl.). De rode pijl geeft de locatie weer van het opgedrukte jaargetal. Natuurlijk 2007 respectievelijk 2009, maar ook valt op dat 2007 dunner geschreven is als 2009. Ook valt gelijk het kleurverschil tussen beide zegels op. De uitgave van 2009 is soberder qua kleur.

Er zijn self-adhesive sheetlets, die precies eruit zien als ATM-booklets, maar niet als zodanig mogen worden vermeld. Dit komt omdat ze niet voldoen aan de voorwaarden van een ATM-booklet. Met name de dikte van het velletje is te dik, waardoor ze niet door ATM's konden worden uitgegeven. Deze velletjes waren dan ook gewoon aan het loket verkrijgbaar. Detail hierbij is dat alle ATM-booklets tot nog toe gedrukt zijn door Avery Dennison.

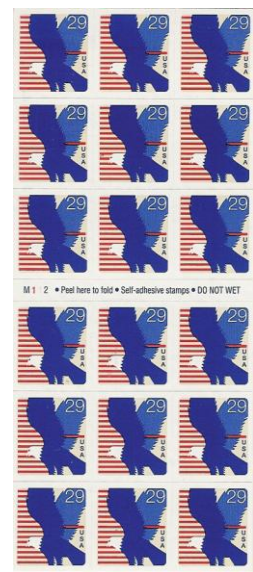
*Fig. 35. Red Squirrel
Dittler Brothers Inc.*

*Fig. 36. Red Rose
Sennett Security Products*

*Fig 37. Pine Cone
Banknote Corp. of Am.*

*Fig. 38. Eagle
National Label Co. for 3M*

In de delen 3a en b. zal ik nader ingaan op de folded-style en convertible booklets. Ook zullen natuurlijk andere aspecten en detail informatie over deze type van boekjes nader worden beschreven.